

Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1»
с. п. В-Балкария Черекского района КБР
361813 с. В-Балкария. ул. Таулуева 93 тел. 79-2-48, 79-2-25

Творческий конкурс

"Санар кибик туююлдю хакъынгы,
Ёкюл болуп, жакълайса халкъынгы..."

Ыннамы хапары

*Учащаяся 7 «А» класса
Цраева Салима*

**Руководитель: Атабиева Зайда Ахмедовна,
учитель балкарского языка и литературы**

2016 г.

«Сёз да ётмекге тенгди», - дегендиле

Сёзню, гыржынны да багъасын иги
Билген таулула. Ала билгендиле,
Сыйлы ётмекни, сёзню бийиклигин.

1944 жылда кёчгюнчюлюк башланган эди. Къартла айтып мен да кёчгюнчюлюкню юсюнден кёп зат билеме. Таулу халкъыма къыйынлыкъ келген кюнню биз бир заманда да унутмазбыз.

Иги сёз жол нёгер болад,
Къыйын кюн биргенге барад.
Биз ёлсек – иги сёз къалад...

1944 жылда танг атхынчы 8 мартда къартлагъа, сабийлеге да жолгъа хазырланыгъыз деген эдиле. Эки сагъатны ичинде таулу халкъымы жартысын мал вагонлагъа миндирип бошагъан эдиле. Аланы келтирип атхан жерде не жашар жерлери, не юйлери жокъ эдиле.

Къууанчха кётюрген багъалы ырысхыларыбыз
Къалып барадыла, къобюрлерибиз ачылмай.
Къарачай- Малкъар халкъыбыз, къалып барды ой,
Урлукъларыбыз жерге себилмей, чачылмай.
Къарачай – Малкъар, къалгъанбыз юйсюз малсыз
Къуусуз ёзенлеге тёгюлюп.

Онсегиз кюнню ичинде ауруп, сууукъдан, ачдан бек кёп адамла ёлген эдиле.

Кёчгюнчюлюкде ёлген къартларыбыз,
Узакъ ёмюрлю болсунла къызларыгъыз, жашларыгъыз!

Мени ыннамы хапары уа былайды: «Кёчгюнчюлюк башланганда манга эки жыл бола эди. Ол заманда кёргенлерин къалай болса да, мен унутмайма» - деучюдю.

Аны анасы ауруп тёшек саусуз болгъанына да къарамай, аны тюртюп, тышына атханларын унутмайма деп айтыучуду. Атасы урушда белгисиз тас болгъанын да уллула айтхандан эсимде къалгъанды. Ол кёчгюнчюлюкню къыйынлыгъын сынамай окъуна ёлген болур, баям.

Тилейме сенден кече бла, кюн бла,
Жан жулдузум бла, бир кюнде батар,
Сен берген сыйлы ислам дин бла,
О, туугъан жериме мени къайтар!

Ыннам айтханнга кере, солдатланы ичинде адамлыкълары болмагъанла да бар эдиле. Ала жолгъа хазырланьргъа да кьоймай, тышына сыза эдиле. Андан сора аланы вагонлагъа миндире эдиле. Вагонланы ичлери уа болмагъанча сууукъ эди. Аланы ичлеринде бек кёп адам ёлген эди. Солдатла адамны ёлгенин билселе, тышына атып кьоя эдиле. Ала алай бек узун жолну баргъан эдиле.

Мен огъурлу ишлерими санамай,
Ол сагъатда айтырма мен Аллахгъа:
«Бар гюнахларымы кеч жашауумда,
Керген кыйынлыкъларым ючюн манга!»

Солдатла адамланы атхан жерде бир тепген жан жокъ эди, юйле, жашар жерле, сууукъну етдюрюр жерле да жокъ эди. Алай Къазахстаннга жетдиле. Элте барып, къуппа-къуру жерге къуйдула. Сора сууукъланы ала, жерни къазып, анда ётдюре эдиле.

Жарлы халкыгъа жокъду бир жан аурутхан,
Ушайма мен кычыргъаннга къуюдан!
Амалым жокъ – тилек этгенден ёзге.

Бек кёп адам кырылгън эди. Таулуланы жартысы Къазахстанны жерлеринде къалгъандыла. Шёндю заманлада уа, Аллах сакъласын аллай кыйынлыкъ сынагъандан деп турадыла. Жашауда жалан да артха къарап турургъа жарамайды. Бизни ынналарыбыз кёрген кыйынлыкъланы ала угъай, биз да эсибизде тутабыз. Алай жашау алгъа барады. Ала сынагъан болумлада сау къалгъан халкыбыз туугъан жерини айнытыугъа тийишли юлюш къошаргъа борчлубуз. Ол борчубузну намыслы толтурурча иги окъурукъбуз, керекли билим алып, халкыбызгъа жарарыкъларыбыз.